

СИСТЕМА ТА ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ оцінювання результатів навчання учнів

I. Загальні положення

Ця Система та критерії є сукупністю процесів оцінювання, які здійснюються для визначення ступеня відповідності результатів навчання учнів вимогам, визначеним у державних стандартах початкової, базової та профільної середньої освіти.

Ця Система та критерії визначають загальні підходи до оцінювання в закладах освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти, застосовуються до всіх форм здобуття повної загальної середньої освіти та включають принципи, види, форми, методи оцінювання, шкали, правила і процедури оцінювання.

У цих Системі та Критеріях терміни вживаються в такому значенні:

оцінка — результат оцінювання, що відображає рівень досягнення результатів навчання учнів відносно очікуваних результатів навчання, визначених відповідною модельною навчальною / навчальною програмою, який виражається вербально або кількісно (у балах чи рівнях);

оцінювання — процес спостереження за навчальною та пізнавальною діяльністю учнів, а також процес опису, збору, фіксування та інтерпретації інформації про освітній процес і результати навчання учнів.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» та «Про академічну доброчесність».

Об'єктами оцінювання є результати навчання учнів.

Оцінка є конфіденційною інформацією, доступною для осіб, які провадять педагогічну діяльність та здійснюють відповідне оцінювання результатів навчання учнів (далі — педагогічні працівники), учня та його батьків або інших законних представників.

Інформування учня та його законних представників про результати навчання здійснюється шляхом проведення з ними індивідуальних зустрічей, комунікації за допомогою паперових / електронних носіїв, інформаційно-комунікаційних технологій, а також шляхом фіксування результатів навчання учнів у свідоцтві досягнень.

II. Принципи та функції оцінювання

Оцінювання результатів навчання учнів незалежно від виду та форми здобуття ними освіти має бути справедливим, неупередженим, об'єктивним, незалежним, недискримінаційним та доброчесним.

Справедливе оцінювання ґрунтується на чітких і зрозумілих критеріях, заздалегідь відомих усім учасникам освітнього процесу, та орієнтоване на підтримку розвитку учнів, що передбачає обов'язкову можливість для зворотного зв'язку, пояснення оцінки та оскарження результатів навчання у разі незгоди.

Неупередженість оцінювання означає, що оцінювання здійснюється на основі досягнутих учнями результатів навчання без впливу особистих ставлень чи вподобань педагогічного працівника.

Об'єктивність оцінювання забезпечується:

використанням інструментів оцінювання з чіткими і зрозумілими критеріями, що мінімізують множинність тлумачень;

застосуванням стандартизованих процедур оцінювання, однакових для всіх учнів;

можливістю перевірки результатів іншими педагогічними працівниками;

фокусуванням виключно на вимірюваних результатах навчання.

Недискримінаційність оцінювання передбачає адаптування методів оцінювання до особливостей освітнього процесу з метою забезпечення рівного доступу учнів до нього та недопущення їхньої дискримінації.

Доброчесність оцінювання вимагає дотримання академічної доброчесності, виключає академічний плагіат, фабрикацію, фальсифікацію, несамотійне виконання завдання,

недозволену допомогу та інші порушення під час виконання навчальних завдань, а також базується на прозорості та відповідальності осіб, які здійснюють оцінювання.

Оцінювання в закладі освіти виконує такі функції: формувальна, констатувальна, діагностувальна, мотиваційна, коригувальна, прогностична, розвивальна, виховна, управлінська.

III. Підходи до оцінювання

Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах компетентнісного підходу.

Реалізація компетентнісного підходу вимагає від педагогічного працівника:

фокусування на здатності учнів застосовувати знання в практичних ситуаціях, а не на механічному відтворенні теоретичного матеріалу;

застосування практико-орієнтованих завдань;

акцентування уваги на ступені оволодіння вмінням, а не на кількості допущених помилок;

підтримка позитивного ставлення до навчальних досягнень учнів незалежно від рівня таких досягнень;

використання різноманітних методів для виявлення рівня сформованості знань, умінь, ставлень та цінностей;

врахування індивідуального освітнього поступ під час формувального оцінювання;

залучення учнів до самооцінювання та взаємооцінювання;

здійснення оцінювання виключно на основі чітких і зрозумілих критеріїв;

надання якісного зворотного зв'язку педагогічним працівником іншим учасникам освітнього процесу.

Процес оцінювання має враховувати рівень сформованості наскрізних умінь учнів (зокрема, читання з розумінням, критичного та системного мислення, здатності співпрацювати з іншими, розв'язувати проблеми тощо).

IV. Види оцінювання

Основними видами оцінювання в закладі освіти є формувальне, поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне) та державна підсумкова атестація.

Формувальне оцінювання спрямоване на відстеження динаміки навчального поступу учнів та визначення його навчальних потреб. Воно здійснюється педагогічним працівником, а також шляхом взаємооцінювання та самооцінювання учнями.

Поточне оцінювання здійснюється на визначених етапах освітнього процесу з метою перевірки відповідності досягнутих результатів очікуванню за допомогою спеціального інструментарію.

Підсумкове оцінювання здійснюється шляхом зіставлення досягнутих результатів навчання з очікуваними та поділяється на тематичне, семестрове та річне.

Тематичне оцінювання здійснюється на основі поточного оцінювання за структурною одиницею навчальної програми та/або результатів виконання підсумкової (діагностувальної) роботи.

Семестрове оцінювання є узагальненням результатів навчання наприкінці вивчення всіх структурних одиниць програми, передбачених для відповідного періоду навчання та/або підсумкових семестрових робіт.

Річне оцінювання здійснюється на основі семестрових оцінок.

Державна підсумкова атестація передбачає оцінювання відповідності результатів навчання учнів, які завершили здобуття певного рівня повної загальної середньої освіти, вимогам державних стандартів загальної середньої освіти на відповідному рівні.

У разі вибуття учня із закладу освіти оцінювання результатів його навчання може бути проведене достроково. Процедура такого оцінювання визначається закладом освіти.

V. Організація та форми оцінювання

Залежно від суб'єкта оцінювання є:

оцінювання, що здійснюється педагогічним працівником;

взаємооцінювання, що здійснюється учнями в парах / групах за критеріями оцінювання;

самооцінювання, що здійснюється учнями шляхом самостійного співвіднесення власних результатів навчання з критеріями оцінювання.

Залежно від об'єкта оцінювання є:

оцінювання процесу (формувальне оцінювання) — спостереження за ходом виконання завдань та рівнем залученості;

оцінювання результату (поточне та підсумкове оцінювання) — аналіз кінцевого результату відповідно до критеріїв оцінювання.

Залежно від способу подання результатів формами оцінювання є усна, письмова та практична.

Залежно від кількості залучених учнів організація може бути індивідуальною, груповою та фронтальною.

VI. Методи, інструменти, шкали та загальні критерії оцінювання

Педагогічний працівник має право на академічну свободу щодо самостійного вибору методів та інструментів оцінювання.

До основних методів належать: педагогічне спостереження, аналіз продуктів освітньої діяльності, словесні методи (опитування, анкетування, інтерв'ю, бесіда).

Шкали оцінювання та їх співвідношення:

Вербальна шкала	Рівнева шкала	Бальна шкала
потребує істотної підтримки для досягнення результатів навчання	Початковий рівень (П)	1–3 бали
потребує ситуативної підтримки для досягнення результатів навчання	Середній рівень (С)	4–6 балів
має посутні успіхи в досягненні результатів навчання	Достатній рівень (Д)	7–9 балів
має значні успіхи в досягненні результатів навчання	Високий рівень (В)	10–12 балів

Дихотомічна шкала («зараховано» / «незараховано») застосовується за рішенням педагогічної ради для окремих предметів або результатів навчання учнів, які перебувають за кордоном чи на територіях бойових дій / ТОТ.

Правила застосування шкал:

1–2 роки навчання: формувальне, поточне та підсумкове оцінювання — виключно за вербальною шкалою;

3–4 роки навчання: формувальне — за вербальною; поточне — за вербальною або рівневою; підсумкове — за рівневою шкалою;

5–12 роки навчання: формувальне — за вербальною, рівневою або бальною шкалами (без урахування його результатів під час підсумкового); поточне та підсумкове — за бальною шкалою (1–12 балів).

Загальні критерії оцінювання результатів навчання учнів розроблено з урахуванням таких інтегрованих показників навчальної та пізнавальної діяльності учнів (згідно з Наказом МОН № 722 від 04.05.2026):

когнітивні процеси;

навчальна діяльність;

рівень самостійності;

рівень комунікації та взаємодії;

частота вияву умінь.

Загальні критерії оцінювання підлягають оприлюдненню на вебсайті закладу освіти не пізніше ніж через 10 робочих днів з дня їх затвердження.

VII. Процедури оцінювання та забезпечення академічної доброчесності

Обов'язковому оцінюванню підлягають обов'язкові освітні компоненти, визначені освітньою програмою. Вибіркові освітні компоненти оцінюються згідно з рішенням педагогічної ради. Індивідуальні консультації підлягають винятково формувальному оцінюванню. Оцінювання результатів навчання учнів з особливими освітніми потребами здійснюється згідно із загальними критеріями оцінювання, які можуть бути адаптовані відповідно до особливостей освітнього процесу, середовища, індивідуальних навчальних цілей та з урахуванням індивідуального навчального плану.

У разі виявлення факту порушення академічної доброчесності під час виконання навчальної роботи застосовуються заходи реагування та санкції відповідно до законодавства та внутрішніх актів закладу освіти (згідно з Наказом МОН № 1427 від 14.08